

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KAYA VE DİĞERLERİ – TÜRKİYE (Başvuru no. 4451/02)

KARAR

STRAZBURG

24 Ekim 2006

NİHAİ

*Bu karar AİHS'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen şartlarda kesinlik kazanacaktır.
Ancak, şekle ilişkin değişiklik yapılabilir.*

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Gülistan Kaya, Efendi Kaya, Aylene Kaya, Mehmet Kaya, Mustafa Kaya, Hakkı Kaya, Çiçek Kaya, Vesile Kaya ve Savaş Kaya ("başvuranlar") adlı dokuz Türk vatandaşı tarafından, 27 Temmuz 2001 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 4451/02) kaynaklanmaktadır.

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Taraflarca sunulduğu şekliyle olaylar

Başvuranlar sırasıyla 1950, 1966, 1972, 1981, 1982, 1984, 1986, 1990 ve 1993 doğumludur ve Diyarbakır'da ikamet etmektedir. Başvuranların ilki, 16 Kasım 1996 tarihinden beri kayıp olan Hakkı Kaya'nın eşi, diğerleri ise çocuklarıdır.

16 Kasım 1996 günü saat 15:00 sıralarında Hakkı Kaya ve beraberindeki iki arkadaşı – Ahmet Yaşar ve Mehmet (soyadı bilinmiyor) Diyarbakır kent merkezinde yürümekteydi. Orman Müdürlüğü binasının önünden geçerken 06 EKN 22 plakalı Renault marka bir steysin araç kendilerine yaklaşmıştır. Sivil giyimli, walkie-talkie taşıyan kendilerini polis memuru olarak tanıtan üç kişi kimlik kontrolü yapmıştır. Daha sonra Kaya'yı ifade vermek üzere polis karakoluna gelmesi gerektiğini söyleyerek araçlarına binmeye zorlamışlardır.

28 Kasım 1996 tarihinde ikinci başvuran Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı'na şikayette bulunarak Hakkı Kaya'nın kaybolmasının araştırılmasını Savcı'dan talep etmiştir. Aynı tarihte Hakkı Kaya'nın kardeşi Şefik Kaya Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na verdiği dilekçe ile kardeşinin nerede olduğu hakkında bilgi istemiştir.

4 Aralık 1996 tarihinde polis, Hakkı Kaya'nın kaçırılmasının tanığı Ahmet Yaşar'ın ifadesini almıştır. Yaşar, ifadesinde olay günü iki arkadaşıyla birlikte Diyarbakır Orman Müdürlüğü binasının önünde yürürlerken 06 EKN 22 plakalı beyaz Toros steysin aracın kendilerine yaklaştığını söylemiştir. Araçtaki adamlar kimlik kontrolü yapmış ve Yaşar'a gidebileceğini söylemiştir. Yaşar, her şey çok hızlı gerçekleştiği için bu adamları net olarak tarif edemediğini belirtmiştir. Ne var ki birinin sarışın, diğerinin ise kıvrıkcık saçlı olduğunu hatırlamaktadır. Kimin için çalıştıkları hakkında hiçbir fikri yoktur.

5 Ocak 1997 tarihinde Diyarbakır İl Jandarma Komutanı Diyarbakır DGM Savcısına Hakkı Kaya'nın gözaltına alınmadığı bilgisini vermiştir.

17 Mart 1997 tarihinde Diyarbakır DGM Savcısı görevsizlik kararı vermiş ve davayı Diyarbakır DGM Başsavcılığı'na sevk etmiştir. Başsavcılık Kaya'nın kaybolmasıyla ilgili soruşturma başlatmış ve şahsın aranmasını Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nden talep etmiştir. Belirtilen tarihten bu yana Emniyet Müdürlüğü Savcıya düzenli olarak raporlar göndermekte ve Hakkı Kaya'nın ülkeyi terk edip etmediğini belirlemek için gümrük kayıtlarını kontrol etmektedir.

KAYA VE DİĞERLERİ – TÜRKİYE KARARI

27 Mart 1997 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Araştırma Komisyonu başvurulara Hakkı Kaya'nın gözaltında olmadığını bildirmiştir. Komisyon ayrıca 06 EKN 22 plakalı aracın modelinin iddia edildiği gibi steysin Toros değil, Fiat Şahin olduğunu ve Ankara'da ikamet eden Y.C.'ye ait olduğunu başvurulara bildirmiştir.

7 Eylül 1998 tarihinde polis Efendi Kaya'nın ifadesini almıştır. Efendi Kaya ifadesinde, babasının Kasım 1996'dan beri kayıp olduğunu ve o zamandan beri kendisinden hiç haber alamadığını belirtmiştir.

28 Ocak 2000 tarihinde başvurular Cumhuriyet Savcısına bir şikayette daha bulunmuşlardır. Polis Efendi Kaya'nın ifadesini iki kez daha almıştır. İfadelerde değişiklik yoktur.

11 Mart 2004 tarihinde eski PKK mensubu ve JİTEM (Jandarma İstihbarat Merkezi) üyesi olduğu iddia edilen Abdülkadir Aygan'la yapılan bir röportaj *Ülkede Özgür Gündem* gazetesinde yayınlanmıştır. Aygan röportajda Hakkı Kaya'nın JİTEM tarafından öldürülenlerden biri olduğunu ifade etmiştir. Kaya'nın cesedinin Diyarbakır-Silvan karayolu üzerinde, Karacalı ile Han köyleri arasında gömülü olduğunu belirtmiştir. Başvurular gazete kupürünün bir kopyasını incelenmek üzere Savcıya iletilmişlerdir.

6 Nisan 2004 tarihinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Abdülkadir Aygan'ın 1986 yılında terörist bir örgüte üyeliğinden 15 yıl hapis cezasına çarptırıldığı konusunda Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı'na bilgi vermiştir. Ancak 1985 yılında çıkarılan pişmanlık yasasından faydalandığı için salıverilmişti ve nerede bulunduğu bilinmiyordu. Cumhuriyet Savcısı Abdülkadir Aygan'ı araştırmaya devam etse de yerini tespit edememiştir.

8 Haziran 2004 tarihinde ikinci başvuran Abdülkadir Aygan hakkında Hakkı Kaya'yı öldürdüğü yönünde şikayette bulunmuştur.

HUKUK

I. HÜKÜMETİN ÖN İTİRAZI

Hükümet, başvuruların AİHS'nin 35 § 1. maddesi bağlamında açık olan iç hukuk yollarını tüketmediklerini iddia etmiştir. Bu bağlamda Hakkı Kaya'nın kaybolmasına ilişkin soruşturmanın halen sürdüğünü belirtmişlerdir.

Mahkeme, 4 Ekim 2005 tarihli kararında sözkonusu soruşturmanın AİHS'ye göre etkili olup olmadığının başvuruların şikayet nedenleriyle çok yakından ilgili olup esaslarla birleştirilmesi gerektiğini değerlendirdiğini hatırlatır. Dolayısıyla Mahkeme sözkonusu kararını yinelemekte ve soruşturmanın etkili olup olmadığına dair Hükümetin ön itirazını AİHS'nin 2. maddesi kapsamında başvuruların şikayetinin esaslarıyla birleştirmektedir.

II. AİHS'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvurular Hakkı Kaya'nın kaçırılma ve kaybolma olayını çevreleyen unsurların AİHS'nin 2. maddesinin ihlaline yol açtığını iddia etmişlerdir. Başvurular ayrıca yetkililerin Kaya'nın kaybolması hakkında etkili ve yeterli bir soruşturma yapmadığını savunmuşlardır. AİHS'nin aşağıda verilen 2 § 1. maddesine atıfta bulunmuşlardır:

“Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez.”

Başvuranlar Hakkı Kaya'nın Devlet güvenlik güçleri tarafından alıkonulduğu ve güvenlik güçleri veya ajanları tarafından öldürüldüğünün makul şüphelerin ötesinde tespit edildiğini iddia etmişlerdir. Kaya'nın kaybolması ve şüpheli koşullardaki muhtemel ölümü hakkında sorumlu Hükümetin bağımsız, etkili ve detaylı bir soruşturma yapamadığını savunmuşlardır.

Hükümet iddiaları reddetmiştir. Başvuranların iddialarını kanıtlamadıklarını savunmuşlardır. Bu nedenle AİHS'nin 2. maddesi ile ilgili bir husus bulunmadığını öne sürmüşlerdir. Hükümet ayrıca Hakkı Kaya'nın kaybolması ile ilgili yürütülen soruşturmanın AİHS'nin getirdiği yükümlülüklerle uyduğunu öne sürmüştür.

A. Hakkı Kaya'nın kaybolması

Mahkeme yaşam hakkını güvence altına alan ve bu haktan yoksun bırakmanın meşru olabileceği durumları belirten 2. maddenin AİHS'nin istisnaya izin verilmeyen en temel hükümlerinden biri olduğunu hatırlatır. Söz konusu madde aynı zamanda 3. madde ile birlikte Avrupa Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini güvence altına almaktadır. Bu nedenle yaşam hakkının kısıtlanması için oluşacak şartlar titizlikle yorumlanmalıdır. Bireylerin korunması için bir araç olarak AİHS'nin amaç ve hedefi de 2. maddenin verdiği güvencelerin pratik ve etkili olacak şekilde yorumlanıp uygulanmasını gerektirmektedir (bkz *McCann vd – İngiltere*, A Serisi no. 324). Bu amaçla söz konusu hüküm Mahkeme'nin içtihadında kayıpları da (şahıs hakkında haber alınamıyorsa ölmüş olma ihtimali yükselmektedir) kapsayacak şekilde yorumlanmaktadır (*Tahsin Acar – Türkiye* [BD], no. 26307/95).

2. maddede tanınan güvencenin önemi ışığında Mahkeme sadece Devlet görevlilerinin eylemlerini değil, çevreleyen tüm koşulları da değerlendirerek can kaybını en titiz incelemeye tabi tutmalıdır (bkz. diğer içtihatlar yanında *Orhan – Türkiye*, no. 25656/94).

Mahkeme söz konusu davada hem ortaya konulan belgesel delillerin hem de tarafların yazılı görüşlerinin ortaya çıkardığı hususları inceleyecektir. Bu bağlamda Mahkeme AİHS şartlarına göre “makul şüphenin ötesinde” kanıt standardını benimsediğini ve bu tür bir kanıtın, yeterli derecede güçlü, açık ve uygun neticeler veya reddedilmemiş benzer maddi karinelerin birarada yer almasından kaynaklanabileceğini hatırlatır (*İrlanda – İngiltere*, 18 Ocak 1978 tarihli karar, A Serisi no. 25).

Mahkeme, başvuruların Hakkı Kaya'nın Devlet görevlileri tarafından kaçırıldığı yönündeki iddiasının hiçbir ikna edici delille desteklenmediğini gözlemlemektedir. Bu bağlamda Mahkeme başvuruların iddialarının Ahmet Yaşar'ın görgü tanığı ifadesine dayandığını dikkate alır. Aygan tarafından JITEM'in bazı yargısız infazlar gerçekleştirdiği ve Hakkı Kaya'nın da kurbanlardan bir olduğunu ima ettiği Ülkede Özgür Gündem gazetesindeki röportajına ilişkin olarak ise Mahkeme bu ifadeyi kanıtlanmamış veya en fazla dolaylı bir delil olarak kabul ettiği için kararı etkileyecek düzeyde değer verilemeyeceği kanaatinde (Nesibe Haran – Türkiye, 31821/96; Issa vd – Türkiye, no. 31821/96). Mahkeme ayrıca dava dosyasına göre Hakkı Kaya'nın sabıka kaydının bulunmadığı ve güvenlik güçlerinin tehdidi altında olduğunu söylemek için delil bulunmadığını hatırlatır.

Ayrıca başvuranlar Hakkı Kaya'nın iddia edilen kaçırılma olayında neden yerel mercilerin rol almış olabileceğini gösteren hiçbir ikna edici görüş belirtmemektedirler.

Yukarıda belirtilenler ışığında Mahkeme, başvuranların yakınının kaybolduğu koşulların spekülasyon ve varsayımlara neden olduğunu ve bu yüzden Hakkı Kaya'nın makul şüpheler ötesinde başvuranlarca iddia edildiği gibi Devlet görevlileri tarafından kaçırılıp öldürüldüğüne karar verilmesi için yeterli delil bulunmadığı kanaatindedir.

Dolayısıyla AİHS'nin 2. maddesi müstakil olarak ihlal edilmemiştir.

B. Yerel soruşturmanın yetersiz olduğu iddiası

Mahkeme, yerleşmiş içtihadına göre 2. maddedeki yaşam hakkının koruma altına alınması zorunluluğunun 1. maddedeki Devletin "... kendi yetki alanı içinde bulunan herkese Sözleşme'de tanıyan yapılan hak ve özgürlükleri tanıması" genel yükümlülüğü ile birlikte değerlendirildiğinde şahısların şüpheli durumlarda kaybolduğu ve bunların öldürüldüğünün iddia edildiği zaman bir tür etkili resmi soruşturmanın yapılmasını zımnen gerektirdiğini hatırlatır. Bu yükümlülük kaçırma olayının Devlet görevlileri tarafından gerçekleştirildiğinin tespit edilmiş olduğu davalar ile sınırlı değildir. Vefat edenin yakınları veya diğerleri tarafından soruşturma yapacak yetkililere resmi şikayette bulunmuş olup olunmaması da belirleyici değildir. Yetkililerin sadece açıklanamayan bir kayboluşu haber alması da 2. maddeye göre tek başına konu ile ilgili etkili bir soruşturma yürütülmesi zorunluluğunu ortaya çıkarır. Bir soruşturmanın etkili olma şartını en alt düzeyde karşılayacak tetkikin nitelik ve derecesi her ayrı davanın şartlarına bağlıdır. İlgili tüm gerçekler temelinde ve yapılan soruşturmanın pratik gerçekleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır (bkz. *Tahsin Acar*, yukarıda anılan; *Türkoğlu – Türkiye*, no. 34506/97).

Bu çerçevede belirli bir vakada soruşturmada ilerlemeyi engelleyen güçlük ve engeller olabileceğini kabul etmek gerekirken aynı zamanda ivedilik ve makul süre şartı da zımnen bulunmaktadır. Ancak yetkililerin kaybı soruşturmada ivedilikle harekete geçmesi, hukukun üstünlüğünü korumada ve kanunsuz fiillerde bir karartma veya müsamahayı önlemede halkın güveninin sağlanması için genellikle zaruri olarak değerlendirilmektedir (*Türkoğlu*, yukarıda anılan).

Mahkeme, Hakkı Kaya'nın öldürüldüğüne dair kanıt bulunmamasını dikkate alır. Ancak yukarıda belirtildiği gibi 2. maddedeki usule dair yükümlülükler devlet görevlilerinin güç kullanımından kaynaklanan kasten öldürme olayını içeren vakalarla sınırlı değildir. Bu yükümlülükler ferdin hayati tehlike olarak değerlendirilebilecek koşullarda kaybolması ve kayıptan haber alınmadan belli bir zamanın geçtiği davalar için de geçerlidir.

Sözkonusu davada başvuranların yakınının kaybolması ve ölmüş olduğu iddiası üzerine gerçekten de bir soruşturma yürütülmüştür. Hakkı Kaya'nın kaybolmasına ilişkin resmi soruşturmanın halen sürmekte olduğu dava dosyasından anlaşılmaktadır. Ancak on yıl geçmesine rağmen soruşturmada maddi sonuç alınmamış olması ve aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı Mahkeme soruşturmanın yürütülmesinde önemli eksikler olduğu kanaatindedir.

Mahkeme öncelikle kaybolmasını takiben başvuranların Hakkı Kaya'nın bulunması için birkaç defa yerel adli ve idari mercilere dilekçe ile başvurmuş olduklarını dikkate alır. Ancak

iddiaların ciddiyetine karşın yetkililer tarafından verilen yanıtlar Hakkı Kaya'nın gözaltına alındığının reddinden ibaretti. Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı ve sonrasında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan soruşturma polis gözaltı ve gümrük kayıtlarının kontrol edilip Hakkı Kaya'nın gözaltında olup olmadığı ve yurtdışına çıkıp çıkmadığını tespit için ötesine geçmemiştir. Mahkeme Cumhuriyet Savcılarının yetkilerini kullanarak muhtemel tanıkların belirlenmesi yönünde adım atmamış olduklarını gözlemler. Olayın görgü tanığı Ahmet Yaşar'ın kaçırılma olayıyla ilgili açık detaylar vermesi gerçeğine rağmen Hakkı Kaya'nın kaçırıldığı alanda delil toplanması için girişimde bulunulmamıştır. Savcıların olayın meydana geldiği tarihte görevli olan polis memurlarının ifadesine başvurmadığı da dava dosyasından anlaşılmaktadır. Olayın diğer görgü tanığı olan "Mehmet"i belirlemek ve ona ulaşmak için de girişimde bulunulmamıştır. Ayrıca Ülkede Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan röportaj sonrasında Cumhuriyet Savcısı Hakkı Kaya'nın öldürülmesinden JİTEM'in sorumlu olduğunu iddia eden Abdülkadir Aygan'ın bulunması için arama başlatmıştır. Ancak aramanın başarısız olduğu ve bu yüzden devam eden soruşturma için çok önemli bir tanık olan Aygan'ın deliline ulaşılamadığı görülmektedir.

Mahkeme, yukarıda belirtilen eksikliklerin yerel mercilerin Hakkı Kaya'nın kaybolmasını çevreleyen koşullar hakkında etkili ve yeterli bir soruşturma yürütmediğini söylemek için yeterli olduğu görüşündedir. Bu nedenle devletin 2. maddede yer alan yaşam hakkının korunması usul yükümlülüğü ihlal edilmiştir.

Dolayısıyla Mahkeme Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair ön itirazını reddetmekte ve 2. maddenin ihlal edildiğine usule ait kısmı tarafından karar vermektedir.

III. AİHS'İNİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, özgürlük ve güvenlik hakkını koruma altına alan AİHS'nin 5. maddesine atıfta bulunarak Hakkı Kaya'nın sözkonusu hükmün bir ila beşinci paragraflarında yer alan güvencelerin tamamen göz ardı edilerek alıkonulduğunu iddia etmişlerdir.

Hükümet, sözkonusu şikayete Hakkı Kaya'nın polis tarafından gözaltında tutulduğunu reddetmekten öte özel olarak yanıt vermemiştir.

Mahkeme Hakkı Kaya'nın kaybolmasından kimin sorumlu olabileceği hakkında bir tespit bulunamadığını hatırlatır. Bu nedenle başvuranların iddiasını destekleyen somut temel bulunmamaktadır.

Sonuç olarak Mahkeme AİHS'nin 5. maddesinin ihlal edilmediğini tespit etmiştir.

IV. AİHS'İNİN 6 § 1 VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, yetkililer tarafından yürütülen soruşturmanın AİHS'nin ilgili kısmı aşağıda verilen 6 § 1 ve 13. madde standartlarını karşılamakta yetersiz olduğunu öne sürmüşlerdir.

6 § 1. Madde

"Herkes, ... medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar ... konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından davasının ... hakkaniyete uygun ... görülmesini istemek hakkına sahiptir."

13. Madde

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kimseler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.”

A. AİHS’nin 6 § 1. Maddesi

Mahkeme, başvuruların AİHS’nin 6 § 1. maddesine dayanan mağduriyetinin Hakkı Kaya’nın kaybolması ve bunun etkili hukuk yollarına ulaşmalarına etkileri ile ilgili olarak soruşturmayı yapan mercilerin tavrına ilişkin daha genel şikayetlerinden ayrılamayacağını gözlemler. Bu nedenle Mahkeme sözkonusu şikayeti AİHS maddelerinin ihlali durumunda 13. maddede belirtilen devletin etkili hukuk yolu sağlamaya zorunlu olduğu şeklindeki daha genel yükümlülüğü çerçevesinde incelemeyi uygun görmektedir (bkz. diğer içtihatlar arasında *Kaya – Türkiye, Karar Raporları 1998-I*).

B. AİHS’nin 13. Maddesi

Mahkeme, yerel adli düzende ne şekilde güvence altına alınmış olursa olsun Sözleşme hak ve özgürlüklerinin içeriğini uygulayacak ulusal düzeyde bir hukuk yolu bulunmasının AİHS’nin 13. maddesinde teminat altına alındığını hatırlatır. Bu nedenle 13. maddenin sonucu, İmzacı Devletlere bu maddedeki Sözleşme sorumluluklarına nasıl uyacakları konusunda bir miktar özgürlük verilmiş olsa da, AİHS bağlamında “savunulabilir bir şikayet” konusunu ele alıp uygun çözüm sunacak bir iç hukuk yolunun sağlanmasını zorunlu kılmasıdır. 13. maddedeki zorunluluğun kapsamı, başvuranın AİHS bağlamındaki şikayetinin niteliğine göre değişir. Ancak 13. maddede zorunlu tutulan hukuk yolunun hem uygulama hem de kanunda “etkili” olması, özellikle de uygulanmasının imzacı devlet yetkililerinin eylem veya ihmalleriyle haksız bir şekilde engellenmemesi gerekmektedir (*Tekdağ*, yukarıda anılan).

13. madde yaşam hakkının korunmasına büyük önem vererek uygun olan durumlarda tazminat ödenmesine ek olarak şikayetçilerin soruşturma sürecini etkili takipleri de dahil olmak üzere yaşam hakkını ihlal edenlerin tespiti ve cezalandırılmasına götürecek tam ve etkili bir soruşturmanın yapılmasını da zorunlu kılar (bkz. *Tekdağ*, yukarıda anılan).

Mahkeme Hakkı Kaya’nın kaybolmasına devlet görevlilerinin neden olduğu veya bunda rol almış olduklarının makul şüpheler ötesinde kanıtlanmamış olduğunu hatırlatır. Ancak yerleşmiş içtihadına göre bu, şikayetin 2. maddeyle bağlantılı olarak 13. madde hükümleri nedeniyle “savunulabilir” olmasını engellemez (*Orhan*, yukarıda anılan; *Tekdağ*, yukarıda anılan).

Bu nedenle yetkililerin başvuruların yakınının kaybolmasını çevreleyen olaylar hakkında etkili bir soruşturma yürütme zorunlulukları bulunuyordu. Yukarıda belirtilen sebeplerle soruşturma yükümlülüğü 2. maddeden daha geniş olan 13. madde bağlamında etkili bir soruşturma yürütülmüş olduğu söylenemez (*Orhan*, yukarıda anılan; *Tanrıkulu – Türkiye*, [BD], no 23763/94; *Tekdağ*, yukarıda anılan).

Bu nedenle Mahkeme AİHS’nin 13. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmektedir.

IV. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS’nin 41. maddesi aşağıda verilmiştir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

Mahkeme, Mahkeme İç Tüzüğü’nün 60. maddesinde adil tazmin taleplerinin maddeler halinde destekleyici belge ve makbuzlarla yazılı olarak iletilmesini, aksi halde talebin “kısmen veya tamamen reddedilebileceğini” belirtir.

Söz konusu davada 6 Ekim 2005 tarihinde Mahkeme başvuruları 5 Aralık 2005 tarihine kadar adil tazmin taleplerini iletmeye çağırmıştır. Başvuranlar sürenin uzatılmasını talep ettikleri için Mahkeme son başvuru tarihini 5 Mart 2006’ya kadar uzatmıştır. Ancak başvurular belirtilen süre zarfında tazmin taleplerini göndermemiş ve uzatma talep etmemişlerdir. Mahkeme, başvuruların adil tazmin taleplerini süre bitiminden ancak dört ay sonra, 7 Temmuz 2006 tarihinde almıştır. Bu şartlar altında Mahkeme, başvuruların süre kısıtlamasına uymadıkları veya adil tazmin taleplerini göndermekte yeterince titizlik göstermedikleri kanaatinde. Bu yüzden Mahkeme AİHS’nin 41. maddesine göre tazminata hükmetmemiştir (*Ormancı vd. – Türkiye*, no 43647/98; *Şirin – Türkiye*, no. 47328/99; *Yayan – Türkiye*, no. 66848/01).

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki ön itirazının esaslarla birleştirilmesi ve reddedilmesine;
2. Başvuranların yakınının kaybolması bağlamında AİHS’nin 2. maddesinin müstakil olarak ihlal edilmediğine;
3. Başvuranların yakınının kaybolmasını çevreleyen şartlar hakkında sorumlu Devlet etkili bir soruşturma yürütemediği için AİHS’nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;
4. AİHS’nin 5. maddesinin ihlal edilmediğine;
5. Başvuranların şikayetlerinin AİHS’nin 6 § 1. maddesi bağlamında incelenmesine gerek bulunmadığına;
6. AİHS’nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;
7. Başvuranın adil tazmin talebinin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, AİHM İç Tüzüğü’nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 24 Ekim 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

KAYA VE DİĞERLERİ – TÜRKİYE KARARI

S. DOLLÉ
Yazı İşleri Müdürü

J.-P. COSTA
Başkan